

Pikaopas luottamus- miestoimintaan

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö

**Haluatko vaikuttaa työpaikkasi epäkohtiin ja
palkkaukseen?**

Oletko kiinnostunut muiden työntekijöiden mielipiteistä?

Tykkäätkö neuvoa ja auttaa muita?

Kiinnostaako hyvän työilmapiirin luominen?

Haluatko työelämäkysymysten vahvaksi osaajaksi?

- Luottamusmiehenä se on mahdollista

Mikä on luottamusmies?

Luottamusmies edustaa työpaikalla ammattijärjestöä ja ammattijärjestöään sekä siihen kuuluvia työntekijöitä ja viranhaltijoita. Luottamusmies on siis edustamiensa työntekijöiden edunvalvoja.

Luottamusmiehen tehtävät

Luottamusmies edustaa työntekijöitä työ- ja virkaehtosopimuksen ja työlainsäädännön soveltamista koskevissa asioissa. Yksittäinenkin työntekijä voi kääntyä luottamusmiehen puoleen oman työsuhteensa ehtoja koskevissa epäselvyyksissä. Tällöin luottamusmies neuvottelee työnantajan kanssa ja pyrkii saavuttamaan yhteisymmärryksen, jotta mahdollinen epäkohta saataisiin korjattua.

Lisäksi luottamusmies:

- seuraa työpaikallaan, että työnantaja noudattaa työ- ja virkaehtosopimuksen määräyksiä ja tarvittaessa puuttuu mahdollisiin epäkohtiin työpaikalla.
- neuvoo ja tukee edustamiaan työntekijöitä ja neuvottelee työnantajan kanssa yksittäisten työntekijöiden työsuhteen ehtoja tai etuja koskevissa asioissa.
- pyrkii omalta osaltaan huolehtimaan siitä, etteivät työntekijät ryhdy lainvastaisiin työtaistelutoimiin.
- neuvottelee työnantajan kanssa paikallisesti työ- ja virkaehtosopimuksen sallimissa rajoissa paikallisista järjestelyistä, jotka poikkeavat työehtosopimuksen määräyksistä.
- tekee yhteistyötä työsuojeluvaltuutetun kanssa.
- pyrkii omalta osaltaan vaikuttamaan työpaikan ja työilmapiirin viihtyvyyteen ja turvallisuuteen eli edistämään yhteistoimintaa.
- tiedottaa työpaikalla luottamusmiestoiminnasta, työsuhdeasioista, organisaatiomuutoksista sekä yhteistoimintamenettelyistä.
- huolehtii siitä, että kaikki tietävät, kuka luottamusmies on, miten häneen saa yhteyden ja miten hän voi auttaa.

Luottamusmiehen asema ja palkka

Luottamusmiehellä on erityinen ja tehostettu palvelussuhdeturva, joka käsittää irtisanomisen, työsuhteen purkamisen ja lomautuksen. Palvelussuhdeturvasta on säädetty laissa ja työehtosopimuksissa.

Luottamusmiestä ei saa siirtää aiempaa huonompipalkkaiseen tai -arvoiseen työhön sen jälkeen, kun hänet on valittu luottamusmieheksi.

Luottamusmiehellä on oikeus saada vapautusta varsinaisesta työstään luottamusmiestehtävien hoitamiseksi. Varsinaisen palkan lisäksi luottamusmiehelle, kuntasektorilla yleensä vain pääluottamusmiehelle, maksettavasta rahallisesta korvauksesta on sovittu työehtosopimuksissa ja sen suuruus riippuu edustettavien lukumäärästä.

Työehtosopimusten osana noudatettavien koulutussopimusten mukaan luottamusmiehellä on oikeus osallistua täydellä palkalla ammattijärjestönsä järjestämiin luottamusmieskoulutuksiin.

**Luottamusmies edustaa
työpaikallaan myös ammattijärjestöään ja on
osa sen edunvalvontaa ja jäsenpalvelua.**

Luottamusmiesjärjestelmät

Virka- ja työehtosopimusten osana noudatettavien luottamusmiessopimusten mukaan työntekijöillä on oikeus valita luottamusmies. Luottamusmiehen valintaoikeus koskee työpaikan kaikkia virka- ja työehtosopimuksen allekirjoittajajärjestöjen jäseniä.

Julkinen sektori

Kuntasektorilla virka- ja työehtosopimukset allekirjoittaa Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö Juko ry, joka edustaa Akavan jäsenjärjestöihin kuuluvia viranhaltijoita ja työntekijöitä. Tästä syystä kuntasektorin luottamusmiehet ovat aina Jukon luottamusmiehiä riippumatta siitä, minkä akavalaisen ammattijärjestön jäseniä itse ovat.

Myös Avain-työehtosopimusta (aikaisemmin Pty-työehtosopimus) soveltavissa yrityksissä akavalaiset voivat valita Jukon luottamusmiehen, joka edustaa akavalaisiin järjestöihin kuuluvia työntekijöitä. Tämä ei kuitenkaan koske Opetusalan ammattijärjestö OAJ:n jäseniä, koska OAJ on Jukon lisäksi allekirjoittajajärjestö.

Yksityinen sektori

Yksityisen sosiaalipalvelualan työehtosopimuksen allekirjoittajajärjestö on Talentia ry. Näin ollen tämän alan yrityksissä/yhteisöissä Talentian jäseninä olevilla työntekijöillä on oikeus valita vain talentialaisia edustava luottamusmies.

Yksityisen terveystalvelualan työehtosopimuksen allekirjoittajajärjestö on Yksityisen terveystalvelualan Unioni ry, joka on kahdeksan eri ammattijärjestön (mm. Talentian) perustama neuvottelujärjestö. Tätä työehtosopimusta soveltavissa yrityksissä/ yhteisöissä tähän neuvottelujärjestöön kuuluvien jäsenjärjestöjen työntekijöillä on rajoitettu oikeus valita luottamusmies.

Luottamusmiehen tiedonsaantioikeudet

Luottamusmiehen oikeuksista toimia ja saada tietoja päätetään työehtosopimusten osana sovituissa luottamusmiessopimuksissa. Niissä on yksityiskohtaisesti sovittu esimerkiksi luottamusmiehen tiedonsaantioikeuksista.

Luottamusmiehellä on oikeus saada tietoonsa mm.:

- työntekijöiden suku- ja etunimet
- palvelukseen tuloaika uusista työntekijöistä, irtisanotuista sekä lomautetuista
- määräaikaisten työsopimusten sovittu kestoaika
- edustamiensa työntekijöiden palkkatiedot
- koko- ja osa-aikaisten työntekijöiden lukumäärä
- yksittäisen erimielisyyden selvittämiseksi kaikki asian selvittämiseen vaikuttavat tiedot
- yhteistoimintalaeissa tarkoitetut tiedot
- työnantajan työhönoton yhteydessä keräämät tiedot

Myös yhteistoimintalaeissa on luottamusmiehen asemaa ja tiedonsaantioikeuksia koskevia säännöksiä. Lisäksi on yksittäinen työnantaja voi myöntää luottamusmiehelle vieläkin laajemmat toimintaoikeudet ja edut esimerkiksi paikallisella työnantajan ja luottamusmiehen välisellä sopimuksella.

Luottamusmiehen valinta ja koulutus

Luottamusmies valitaan vaaleilla.

Kuntasektorilla ja Avain-työehtosopimusta soveltavissa yrityksissä luottamusmiehet valitaan vaaleilla, jotka järjestää myös talentialaisia edustava JUKOn pääluottamusmies. Luottamusmiesten kausi on kolme vuotta.

Kesken kauden voidaan järjestää myös niin sanottuja täydennysvaaleja, mikäli luottamusmiehiä on jäänyt eläkkeelle tai lopettanut tehtävässään kesken kauden. Lisäohjeita vaalien järjestämiseen saa JUKOn verkkosivuilta osoitteesta www.juko.fi.

Yksityisellä sektorilla luottamusmiehen valintaa ei ole sidottu vaalikausiin ja talentialaisia edustava luottamusmies voidaan valita milloin tahansa.

Koulutus

Luottamusmiehille on tarjolla laadukasta koulutusta, johon osallistuminen on työnantajapuolen kanssa tehdyn sopimuksen mukaan palkallista vapaata. Myös matka-, ateria- ja majoituskulut korvataan.

Kuntasektorilla Juko vastaa pääluottamusmiesten kouluttamisesta. Julkisen sektorin varaluottamusmiehet ja luottamusmiehet Talentia kouluttaa yhteistyössä VAKAVA-yhteenliittymän, Julkisen sektorin esimiehet ja asiantuntijat JEAn ja Suomen terveydenhoitajaliiton kanssa. Talentiaan kuuluvalle Jukon luottamusmiehelle on tarjolla kahdeksan erilaista kurssia, joissa käsitellään esimerkiksi KVTES-sopimusta, neuvottelutaitoja sekä luottamusmiesjärjestelmää. Lisäksi luottamusmiehet voivat osallistua vuosittain kaksille Luottamusmiesten neuvottelupäiville, joissa käydään läpi ajankohtaisia asioita ja syvennetään muiden kurssien osaamista. Lisäksi joka marraskuussa järjestetään Talentian omat luottamusmiesten neuvottelupäivät, joissa pureudutaan sosiaalialan erityiskysymyksiin ja alan työntekijöiden aseman parantamiseen.

Yksityisen sektorin luottamusmiehet Talentia kouluttaa kokonaan itse.

Pieni AY-sanakirja

Keskusjärjestöt Akava, SAK ja STTK.

Neuvottelujärjestöt Ammattijärjestöjen muodostamia yhdistyksiä (mm. Juko ry), jotka neuvottelevat ja solmivat valtakunnalliset virka- ja työehtosopimukset.

JUKO ry Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö. Neuvottelee julkisen sektorin valtakunnalliset virka- ja työehtosopimukset (mm. KVTES). Yksi kunta-alan pääsopijajärjestöistä.

KVTES Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus.

Pääsopijajärjestöt Neuvottelevat ja solmivat julkisella sektorilla valtakunnalliset virka- ja työehtosopimuksia yhdessä työnantajaa edustavien tahojen kanssa.

Työehtosopimus Työnantajajärjestön/työantajan ja palkansaajapuolen ammattijärjestön tai neuvottelujärjestön välillä solmittu sopimus, jossa sovitaan työajoista, vähimmäispalkoista, vuosilomista ja muista työ- ja virkasuhteen ehdoista.

Ryhdy luottamusmieheksi!

Edunvalvonnan kannalta on tärkeää, että Talentian jäsenet ovat aktiivisia ja ottavat luottamusmiestehtävän hoitaakseen mahdollisimman monella työpaikalla. Sosiaalialan ammattilaisten asioita ajaa osaavimmin oman alan luottamusmies.

Kysy lisää:

Talentian neuvotteluyksikkö: tyosuhdeneuvonta@talentia.fi, p. 09-3158 5540
(päivystys ma, ti, to ja pe klo 9.00-12.00).

Etelä- ja Kaakkois-Suomen alueasiamies Tanja Tuunainen-Vainio:
tanja.tuunainen-vainio@talentia.fi ja puh. 09-3158 6043

Keski- ja Itä-Suomen alueasiamies Tiia Oksanen: tiia.oksanen@talentia.fi ja
puh. 09-3158 6044

Helsingin ja Uudenmaan alueasiamies Eeva-Liisa Lindholm:
eevaliisa.lindholm@talentia.fi ja puh. 09-3158 6042

Satakunnan, Pirkanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan alueasiamies Susanna
Pelander: susanna.pelander@talentia.fi ja puh. 09-3158 6045

Oulun seudun, Kainuun ja Lapin alueasiamies Kari Matela: kari.matela@talentia.fi ja
puh. 09-31586046

Ilmoita Talentiaan, jos ryhdyt luottamusmieheksi

Uusien luottamusmiesten tulee ilmoittautua Talentiaan Mia Penttiselle:
mia.penttinen@talentia.fi.

Näin luottamusmiesrekisterimme pysyy ajan tasalla. Uusien luottamusmiesten pitää
ilmoittaa kirjallisesti luottamusmiestehtävästään myös työnantajalleen.

